

Magyar nyelv és irodalom

5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenképp a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszhető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is

lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

Javasolt tevékenységi formák:

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozók között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

- A hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.
- reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli.

- A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges.
- A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
- Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, drámaórák, költészetnap megemlékezés, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek:

- Legjellemzőbbek: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok.
- Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása.
- Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával.
- Digitális projektek; gondolatértékek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, feladatlapok stb.
- Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok.
- Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A frontális osztálymunka, páros munka, csoportmunka, egyénre szabott (individualizált) munkaforma, differenciált tananyag-feldolgozás

5–6. ÉVFOLYAM

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos

gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon

feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

Helvi óraszám:

Az 5–6. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak **alapóraszám: 272 óra**

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 4-4 óra elosztása: **2 magyar nyelv, 2 irodalom/ 34 hét.**

Az intézmény által felvállalt **2 projekthétben a Klauzál Általános Iskolában mindkét évfolyamon heti 2-2 magyar nyelv és irodalom óra, a Gregus Máté Tagintézményben 5. évfolyamon heti 5(2,5/ 2,5), a 6. évfolyamon heti 4,5(2,25/2,25) magyar óra** a témahét foglalkozásaira fordítandók.

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A Klauzál Gábor Általános Iskola és a Gregus Máté Tagintézmény órakerete eltérő, a tagintézményben 5. évfolyamon heti plusz 1 , 6. évfolyamon heti plusz 0,5 óra használható fel az alapóraszámom kívül.

Klauzál:

	Heti óraszám		Éves óraszám	
	nyelvtan	irodalom	nyelvtan	irodalom
5. évfolyam	2	2	68	68
6. évfolyam	2	2	68	68

Gregus:

	Heti óraszám		Éves óraszám	
	nyelvtan	irodalom	nyelvtan	irodalom
5. évfolyam	2,5	2,5	85	85
6. évfolyam	2,25	2,25	76,5	76,5

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése
A kommunikáció fogalma, tényezői	

A kommunikáció nem nyelvi jelei	A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok)
Betűrend, elválasztás	Beszédtechnika
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	Nyelvtörők
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókinccsár
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet)	
A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények:	
Hangrend	
Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények:	
Részleges hasonulás	
Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás	
Összeolvadás	
Rövidülés	
Kiesés	
A szavak szerkezete:	Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása
Egyszerű és összetett szavak	
Szótő és toldalékok	
A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	

VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás	
A leírás		
Az elbeszélés		
A párbeszéd		
A levél (hagyományos, elektronikus)		
A plakát, a meghívó		
A jellemzés		
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javasolunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése	
Sajtótermékek jellemző jegyei		
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók		
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófaváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései	
Az ige fogalma		
Az igeidők		
Az igemódok		
Az ige ragozása		
A leggyakoribb igeképzők		
Az igék helyesírása		
A határozószó		
A főnév		
Személynevek és helyesírásuk		
A földrajzi nevek és helyesírásuk		
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk		
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk		
A melléknév		
A melléknevek helyesírása		
A számnév		
A számnév helyesírása		
A névmások		
A személyes és birtokos névmás		
A kölcsönös és visszaható névmás		
A mutató és kérdő névmás		
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás		
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév		
Viszonyzó, mondatszók		
Irodalom		
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)		AJÁNLOTT MŰVEK

I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
Az égig érő fa (magyar népmese)	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Az alföld	
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	
VI. Hősök az irodalomban	
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • Beckó vára vagy Csörsz árka • Szent László legendája vagy Lehel kürtje <p>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható) • Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák 	

(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)	
V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
VII. Arany János: Toldi	
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráte Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Petőfi Sándor: Honfidal	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
	Irodalom és mozgókép Hollós László-Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban:
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Radnóti Miklós: Bájoló	
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)
Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)

Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

5. évfolyam

A, Magyar nyelv

Az 5. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott **szövegértés, szövegalkotás** képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Megszólalásaikban alkalmazkodjanak a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Szövegalkotás szempontjából legyenek képesek rövidebb szövegek alkotására. Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy e tanítási szakasz első éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvük következő nyelvi szintjeiről: beszédhang, fonéma, szóelem, szavak, szóösszetételek. Törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja **az anyanyelv ismerete**, a grammatikai ismeretek szövegek központú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást **szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban** érdemes elsajátítaniuk.

Az 5. évfolyam folyó nyelvtanoktatás elsősorban a **helyesírás tudatosítására**, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikációfejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). Beszédkészség szempontjából az 5. évfolyamon a tanulók beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. **A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.**

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

AZ 5. ÉVFOLYAM TÉMAKÖREI ÉS ÓRASZÁMAI

Témakör	Javasolt óraszám	Klauzál	Gregus
A kommunikáció alapjai	6	6	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8	8	8+5

Állandósult szókapcsolatok	5	5	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	20	20+8
Hangalak és jelentés	6	6	6+2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7	7	7+2
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2	2
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET felzárkóztatás, elmélyítés, tehetséggondozás, kompetenciafejlesztés, ismétlő- és összefoglalóórák, felmérések megíratása, értékelése, javítása	14	14	14
	68	68	85
2 projekthét (A projekthét tematikájához kapcsolódó szövegek olvasása, értelmezése, szövegalkotás, beszámoló, vázlat, jegyzet készítése.)	4	4	5
	72	72	90

AZ 5. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

TÖRZSANYAG az óraszám 80%-a 54 óra	AJÁNLOTT ANYAG az óraszám 20%-a 14 óra
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata
Betűrend, elválasztás	
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet)
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	

TÖRZSANYAG	AJÁNLOTT ANYAG
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	Beszédtechnika – folyamatosan, minden tanítási óra néhány percében
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények:	

Hangrend Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés	
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel és a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	Nyelvi humor – egyes tanórákba beépítve
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokonértelmű szavak	
Ellentétes és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hanulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Vázlat	Szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer
Az elbeszélés	
A leírás	
A párbeszéd	
VII.	
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Könyvtárlátogatás

I.témakör: A KOMMUNIKÁCIÓ ALAPJAI

ÓRASZÁM:: Klauzál:6 óra/Gregus: 6 óra

ELŐZETES TUDÁS: A szociális érintkezés során,anyanyelvünk helyes használata

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: etika, idegen nyelvek

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése

- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

FOGALMAK

természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

II.témakör: HELYESÍRÁS, NYELVHELYESSÉG – JÁTÉKOSAN

ÓRASZÁM:: Klauzál:8 óra / Gregus: 13 óra

ELŐZETES TUDÁS: A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

FOGALMAK

hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

III.témakör: ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK

ÓRASZÁM:: Klauzál: 5 óra;/ Gregus: 5 óra

ELŐZETES TUDÁS: Népmesék ismerete, az azokban előforduló szókapcsolatok jelentésének megértése.

Közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése
- A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal

FOGALMAK

állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

IV.témakör: A NYELVI SZINTEK: A BESZÉDHANG, A FONÉMA, A SZÓELEMEK, A SZAVAK, AZ ÖSSZETETT SZAVAK

ÓRASZÁM: Klauzál: 20 óra/ Gregus: 28 óra

ELŐZETES TUDÁS: A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS:

Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.

Természetismeret: az ember hangképző szervei.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- A szavak jelentésbeli szerepének megfigyelése a kommunikációban

FOGALMAK

beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

V.témakör: HANGALAK ÉS JELENTÉS

ÓRASZÁM: Klauzál: 6 óra/ Gregus: 8 óra

ELŐZETES TUDÁS: Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete, szókincese, néhány állandósult szókapcsolata

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

FOGALMAK

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

VI.témakör: SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN

ÓRASZÁM: Klauzál: 7 óra/ Gregus: 9 óra

ELŐZETES TUDÁS: Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek
TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Vizuális kultúra; Matematika:narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, szóbeli beszámoló, vázlat

VII.témakör: KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRHASZNÁLAT, A KULTÚRA HELYSZÍNEI

ÓRASZÁM:: Klauzál: 2 óra/ Gregus: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

FOGALMAK

könyvtár, katalógus, digitális adattárak

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5. ÉVFOLYAMON

A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

Tanítási-tanulási stratégiák

A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül.

A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani, a tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

5. évfolyamon döntően a gamifikáció [játékosítás] és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozó tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok:

- a gamifikáció: a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.
- a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák a gyerekek motiváltságát növeli.
- a tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges.
- a frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
- fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (könyvtár) is.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak:

- az előadás,
- a magyarázat,
- az elbeszélés,
- a játékosítás,
- gondolattérképek,
- házi feladatok,
- digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül javasoltak:

- a frontális osztálymunka,
- a páros munka,
- a csoportmunka,
- az egyénre szabott (individualizált) munkaforma,
- a differenciált tananyag-feldolgozás.

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI 5. ÉVFOLYAM VÉGÉN:

Kommunikáció:

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, megfelelően alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Helyesírás, nyelvhelyesség:

A tanuló törekszik a megismert alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) alkalmazására az iskolai és a mindennapi írásbeli szövegalkotása során. Helyesírási hibáinak javítását igyekszik egyre nagyobb önállósággal végezni.

Állandosult szókapcsolat

A tanuló próbálja a megismert új szavakat, szólásokat, közmondásokat, köznyelvi metaforákat aktív szókincsében is alkalmazni.

Nyelvi szintek:

A tanuló képes megkülönböztetni a magánhangzókat és a mássalhangzókat. Beszédében tudja alkalmazni a magánhangzótörvényeket (hangrend, illeszkedés).

Megtudja különböztetni a szótót és a toldalékokat.

Hangalak, jelentés:

A tanuló megfelelően tudja használni a rokon értelmű, azonos alakú és többjelentésű szavakat, valamint törekszik a hasonló alakú szavak megfelelő használatára beszédében és az írásbeli szövegalkotásában.

Szövegértés, szövegalkotás:

Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni (pl.: szintézis, szelektív olvasás) azokat alkalmazni.

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat.

Képes önállóan a tanult hagyományos (elbeszélés, leírás) rövid szöveget alkotni, valamint SMS-t írni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Könyv-és könyvtárhasználat

Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

B, Magyar irodalom

Témakörök	Keret- tantervben javasolt	Klauzál helyi tanterv	Gregus helyi tanterv
1.Család, otthon, nemzet – kisépikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18	18+6
2.Petőfi Sándor: János vitéz	14	14	14+9
3.Szülőföld, táj – lírai és kisépikai alkotások	8	8	8+2
4.Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. : Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10	10
5.Egy szabadon választott mese- vagy ifjúsági regény elemzése (Kötelező olvasmány)	4	4	4
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatás, elmélyítés, kompetenciafejlesztés, tehetséggondozás, ismétlő- és összefoglalóórák, felmérések megíratása, értékelése, javítása	14	14	14
Össz:	68	68	85
2 projekthét (A projekthét tematikájához kapcsolódó szövegek olvasása, értelmezése, szövegalkotás, beszámoló, vázlat, jegyzet készítése.)	4	4	5
Össz.	72	72	90

I.TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisépikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

ÓRASZÁM: Klauzál: 18 óra/ Gregus: 24 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

Népmesék, műmesék. Verses és prózai formájú mesék. A mese műfaji változatai. Mesehősök, mese formulák. Meseírók, mesegyűjtők (magyar és világirodalmi, valamint kortárs példákkal).

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történetekben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése

Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás, szituációs játék, helyzetgyakorlat

Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása

- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK:

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

II. TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

ÓRASZÁM: Klauzál: 14 óra/ Gregus: 23 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás. Verses epikai művek, verselés, rímelés.

Petőfi néhány lírai alkotása (köztük: *Anyám tyúkja*, *Füstbe ment terv*, *Nemzeti dal*).

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

Etika: társas kapcsolatok, segítő kapcsolatok, felnőtté válás, beavatás.

Ének-zene: ritmusérzék fejlesztése, ritmizálás.

Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret: illusztrációk, a János vitéz rajzfilmen, hangoskönyvben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK:

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

III. TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

ÓRASZÁM: Klauzál: 8 óra/ Gregus: 10 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

Lírai alkotások és a kapcsolódó fogalmak.

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

Természetismeret: az olvasott művek topológiája.

Hon és népismeret: hazai táj; az én városom, falum.

Informatika: tájékozódás, információgyűjtés tájakról, városokról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

IV.TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

ÓRASZÁM: Klauzál:10 óra/ Gregus: 10 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények.

Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

Etika: jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret.

Dráma és tánc: elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

V. TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

ÓRASZÁM: Klauzál:4 óra/ Gregus: 4 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények.

Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

Etika: jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret.

Dráma és tánc: elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI 5. ÉVFOLYAM VÉGÉN

I. témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A tanuló

- az ismert műfajú művek olvasásával, értelmezésével illeszkedik az új nevelési-oktatási szakasz irodalmi/képességfejlesztési folyamatába (átismétel, felidéz);
- megismer műveket a magyar népmesék, műmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi köréből;
- tudatosítja a mese különféle műfaji változatainak, illetve egy-egy mű variánsainak létezését, a népmese és a műmese fogalmát;
- tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját.

II. témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

A tanuló

- ismeri az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő);
- elemzi és minősíti ezeket a viszonyokat, szempontokat a *János vitéz* feldolgozása során;
- jellemzi a mű szereplőit;
- megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény);
- felismeri a versritmust

III. témakör: Szülőföld, táj

A tanuló

- tudatosítja, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban;
- megismeri, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik;
- érzékeli a szövegek műfaji különbségét (mese – dokumentum; lírai mű – elbeszélés);
- megfigyeli a jellegzetes magyar tájak, városok megjelenítésének formáit; .

IV. témakör: **Próza nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk**

A tanuló

- megismerkedik a házi olvasmányok megközelítési szempontjaival, lehetőségeivel;
- előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.);
- képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás

V.témakör: **Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése**

A tanuló:

- megismerkedik a házi olvasmányok megközelítési szempontjaival, lehetőségeivel;
- előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.);
- képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás;

6. évfolyam

A, Magyar nyelv

Az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz második éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szöveggörnypontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

A 6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (szófajok). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

A 6. ÉVFOLYAM TÉMAKÖREI ÉS ÓRASZÁMAI

Témakör	Javasolt óraszám	Klauzál	Gregus
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	46	46+4
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2	22
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6	6	6+4
Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatás, elmélyítés, kompetenciafejlesztés, tehetséggondozás, ismétlő- és összefoglalóórák, felmérések megíratása, értékelése, javítása	14	14	14+2,5
Össz.	68	68	76,5
2 projekthét (A projekthét tematikájához kapcsolódó szövegek olvasása, értelmezése, szövegalkotás, beszámoló, vázlat, jegyzet készítése.)	4	4	4,5
	72	72	81

A 6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

I. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése
Az ige fogalma	Köznevek tulajdonnévvé válása
Az igeidők	Történelmi ragadványnevek
Az igemódok	Melléknevek főnevesülése
Az ige ragozása	Melléknevek metaforikus jelentése
A leggyakoribb igeképzők	Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban
Az igék helyesírása	A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban
A határozószó	Karinthy Frigyes: Tegeződés
A főnév	Többszófajúság
Személynevek és helyesírásuk	Szófajváltás
A földrajzi nevek és helyesírásuk	Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	

Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
A melléknév	
A melléknevek helyesírása	
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyozók, mondatszók	
II. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Felelet, szóbeli beszámoló	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás
A levél (hagyományos, elektronikus)	
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
III. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	
Sajtótermékek jellemző jegyei	Könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése

I. témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

ÓRASZÁM:: Klauzál: 46 óra/Gregus: 50 óra

ELŐZETES TUDÁS: A tanuló rendelkezzen az 5. osztályban tanult nyelvtani-kommunikációs ismeretekkel: Ismerje fel a magánhangzókat, a mássalhangzókat, különböztesse meg a szótőt és a toldalékokat, a helyesírási alapelveket. Alkalmazza helyesen a tanult kommunikációs, grammatikai s helyesírási szabályokat.

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: földrajz, történelem (tulajdonnevek helyesírásánál)
ének (hanglejtés, kommunikáció)
rajz

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatvezetők
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása
- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség kialakítása

FOGALMAK

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatvezetők

II. témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

ÓRASZÁM:: Klauzál:6 óra/Gregus: 10 óra

ELŐZETES TUDÁS: Elbeszélés, vázlat, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek, narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása.

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Vizuális kultúra; Matematika.

- FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK: Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

- Szövegtípusok I. (szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

FOGALMAK: Felelet, beszámoló, levél, plakát, meghívó, jellemzés.

III. témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

ÓRASZÁM:: Klauzál: 2 óra/Gregus 2 óra

ELŐZETES TUDÁS: könyvtári ismeretek

TANTÁRGYI KAPCSOLÓDÁS: Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Vizuális kultúra; Matematika.

- FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK: A sajtótermékek típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

FOGALMAK: újság, folyóirat, napilap

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK A 6. ÉVFOLYAMON

A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

Tanítási-tanulási stratégiák

A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül.

A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani, a tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

6. évfolyamon a játékos és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása mellett egyre nagyobb szerepet kap a tanár-diák párbeszéd, a tanulócsoport tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, és az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok:

- hagyományos és digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.
- a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák a gyerekek motiváltságát növeli.)
- a tanárközpontú és a diákközpontú, az „analog” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges.
- a frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
- fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (könyvtár) is.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak:

- az előadás,
- a magyarázat,
- az elbeszélés,
- a játékosítás,
- gondolattérképek,
- házi feladatok,
- digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül javasoltak:

- a frontális osztálymunka,
- a páros munka,
- a csoportmunka,
- az egyénre szabott (individualizált) munkaforma,
- a differenciált tananyag-feldolgozás.

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI 6. ÉVFOLYAM VÉGÉN:

Kommunikáció:

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, megfelelően alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Helyesírás, nyelvhelyesség:

A tanuló törekszik a megismert alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) alkalmazására az iskolai és a mindennapi írásbeli szövegalkotása során. Helyesírási hibáinak javítását igyekszik egyre nagyobb önállósággal végezni.

Szövegértés, szövegalkotás:

Az előző évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Rövidebb szóbeli üzenetek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalása, továbbadása.

Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése.

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat.

Képes önállóan a tanult hagyományos (beszámoló, levél, plakát, meghívó, jellemzés) rövid szöveget alkotni.

Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Könyv-és könyvtárhasználat

Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (sajtótermékek).

B, Magyar irodalom

A 6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az előző évfolyamokon megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Témakörök	Keret-tantervben javasolt	Klauzál helyi tanterv	Gregus helyi tanterv
------------------	----------------------------------	------------------------------	-----------------------------

Hősök az irodalomban– kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	10	10+2	10+2
Arany János: Toldi	16	16+4	16+10
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11+2	11+2
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	12	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5	5
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ felzárkóztatás, elmélyítés, tehetséggondozás, kompeteciafejlesztés, ismétlő- és összefoglalóórák, felmérések megíratása, értékelése, javítása	14	6	8,5
Össz.	68	68	76,5
2 projekthét (A projekthét tematikájához kapcsolódó szövegek olvasása, értelmezése, szövegalkotás, beszámoló, vázlat, jegyzet készítése.)	4	4	4,5
	72	72	81

I.TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban– kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

ÓRASZÁM: Klauzál: 12 óra/ Gregus: 12 óra

ELŐZETES ISMERETEK:

mese, monda, mítosz fogalma, népmesék, műmesék, verses és prózai formájú mesék, a mese műfaji változatai. Meshősök, mese formulák. Meseírók, mesegyűjtők (magyar és világirodalmi, valamint kortárs példákkal).

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

történelem, földrajz, ének, rajz, informatika,

Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás, szituációs játék, helyzetgyakorlat

Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK:

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

II.TÉMAKÖR: Arany János: Toldi

ÓRASZÁM: Klauzál: **20 óra/ Gregus: 26 óra**

ELŐZETES ISMERETEK:

költői képek, eszközök felismerése, verstani ismeretek, elbeszélő költemény, a korábban megismert műfajokhoz kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben.

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

történelem, földrajz, ének, rajz, informatika

Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás, szituációs játék, helyzetgyakorlat

Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincs bővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

FOGALMAK:

verses epika, elbeszélő költemény; előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

III.TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

ÓRASZÁM: Klauzál: **13 óra/ Gregus: 13 óra**

ELŐZETES ISMERETEK:

Bibliai történetek, költői képek és alakzatok felismerése, műfaji ismeretek

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

történelem, földrajz, ének, rajz, informatika
Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK:

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

IV.TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

ÓRASZÁM: Klauzál: **12 óra/ Gregus: 12 óra**

ELŐZETES ISMERETEK:

regény fogalma, jellemzői, az olvasás örömeinek megtapasztalása

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

történelem, földrajz, ének, rajz, informatika

Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás, szituációs játék, helyzetgyakorlat

Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekinthető megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK:

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

V.TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

ÓRASZÁM: Klauzál: **6 óra/ Gregus: 5 óra**

ELŐZETES ISMERETEK:

regény fogalma, jellemzői, az olvasás örömeinek megtapasztalása

TANTÁRGYI KAPCSOLATOK:

történelem, földrajz, ének, rajz, informatika

Dráma és tánc: kifejező beszéd, mesemondás, szituációs játék, helyzetgyakorlat

Hit-és erkölcsstan: erkölcsi értékek megítélése

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

FOGALMAK:

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI 6. ÉVFOLYAM VÉGÉN

I. témakör: Hősök az irodalomban– kispikái (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

- A mese, monda mítosz ismertetőjegyeinek felismerése.
- A megismert művek felsorolása, tartalmi bemutatása.
- A megismert narratív formák alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban, az írásbeli fogalmazásokban.

II. témakör: Arany János: Toldi

- A mű szövegének közös órai feldolgozása.
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése.
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában.
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)

- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása.
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben.

III. témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

- Memoriterek ismerete.
- Néhány fontosabb költői kép és alakzat felismerése, szerepük, hangulati hatásuk megfigyelése.
- Különböző lírai műfajok felismerése.
- A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).
- A versszak és a nagyobb szerkezeti egységek viszonyának megértése.
- A lírai mű középpontjában álló gondolat, illetve érzelem azonosítása.
- A lírai mű témájának és hangulatának, hangnemének felismerése.

IV. témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

- Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás.
- A megismert narratív formák alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban, az írásbeli fogalmazásokban.
- Történetek főszereplőinek azonosítása.
- A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása.
- Az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása. A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése.
- Annak megállapítása, hogy ki beszél el és kinek a szemével látjuk a történetet.
- Elbeszélések és elbeszélő költemények részleteinek, illetve köznapi helyzetek dramatizált megjelenítése.
- Tapasztalatszerzés a tisztán elbeszélő és a dramatikus műrészletek közötti különbségekről.

V. témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

- Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás.
- A megismert narratív formák alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban, az írásbeli fogalmazásokban.
- Történetek főszereplőinek azonosítása.
- A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása.
- Az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása. A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése.
- Annak megállapítása, hogy ki beszél el és kinek a szemével látjuk a történetet.
- Elbeszélések és elbeszélő költemények részleteinek, illetve köznapi helyzetek dramatizált megjelenítése.
- Tapasztalatszerzés a tisztán elbeszélő és a dramatikus műrészletek közötti különbségekről.